

Universitätsbibliothek Wuppertal

**L. FENE||STELLAE DE MAGI||stratibus, sacerdotijsq[ue]
Roma=||norum libellus**

L. <Fenestrella>

Basileae, 1523

De populo Romano. Cap. I.

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-810](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-810)

DE POPULO

Romano.

CAP. I.

ROMANA Respublica, *Variè*
variis temporibus, vario *gubernata*
modo gubernari cœpit. *Resp.*

Primum enim per Reges. Deinde
Regibus exactis, per annuos Cōs.
Per decē viros cum potestate Cō-
sulari creatos. Rursus per Consu-
les. Deinde per Tribunos militū.
Post etiam per repetitos Consules.
Et postremò per Dictatores perpe-
tuos, ceu Imperatores.

Liuius & Dionysius Halicarnas-
seus affirmant sub Regibus ducen-
tos quadraginta annos steterisse. Sub
Consulibus, ante Decem virorum
potestatem, quinquaginta septem.
Sub Decem viris, tres; quibus reie-
a. iij.

2 DE MAGISTR.

Etis, iterum sub Cofs. annos quinque. Postea Tribuni militum præfuerunt, pari cum Cofs. potestate: cuius imperij totum tempus fuit annorum septuaginta octo: sic tamen, vt quibusdam annis, Tribuni vnà cum Cofs. quibusdam soli, sine Consulibus: & quibusdam soli Cōsules, sine Tribunis imperarēt. Affecta deinde fastidio huius gubernationis. Resp. rediit ad Cofs. qui soli præfuerunt vsque ad C. Cæsaris tempora, qui dictaturam perpetuam inuasit: & cui Octavius Augustus, & reliqui Imperatores succedere.

*Tres ordines
Po. Ro.*

Totus populus tribus ordinibus constabat. Primus ac supremus fuit Senatorius. Alter Equestris. Tertius

*Duo genera
Magistratuum.*

Plebeius. Duo genera Magistratuum habuit. Vnum pertinebat ad Religionem: alterum ad rei civilis gubernationem.

bernationem. In vtroque genere alij, aliis maiores, minoresve fuere: de quibus suo loco & ordine post-hac differetur.

Diuisus est primùm populus ab *Diuisio*
 Romulo primo suo Rege, in triginta *populi in*
 partes quas curias appellauit, quòd *Curias.*
 (vt testatur Pomponius Iurisconsultus) earum sententia totius Reipub. *Curia*
 cura expediretur. In sua enim quiscun- *unde dicitur*
 que curia, vt Festus ait, sacra publica curabat, feriasque obseruabat. Curiarum Præfecti, Curiones: & curionum, Decuriones sunt appellati: & Curio maximus, cuius autoritate, curiæ, omnesque Curiones regebantur. Tamen ex sententia Festi, Asconij & Plutarchi, primùm diuisus est pop. in tres partes: quas tribus, & *Alia dicitur in tres populos.*
 earum Principes, Tribunos dixere, *in tres*
 vel à numero, vel (vt ait Liuius) à *tribus.*

4 DE MAGISTR.

tributo, quod in iis ratio census æqualiter tribuendi & conferendi, inuita esset. Prima fuit Tatiensium, *Tribus unde dicta.* à Tito Tatio Sabinorum rege, post foedera. Altera Rannenfiū, ab Romulo. Tertia Lucerum, à Lucumone Tuscorū principe: & hæ quidem tribus in denas curias distributæ.

Liuii opinio de Tribuum divisione. Liuius tamen ab his dissentit, non enim diuisit populū in has tres partes: sed demum equites, quorū tres centurias fuisse, Tatienses, Rannenses & Luces & Luceres, scribit, Luce rumque nomen vnde ortū sit ignorat. His triginta curiis, aucto postea populo, additæ sunt quinque. *35. Curia.*

Diuisio populi in Classes & Centurias. Seruius Tullius, sextus Romano rum rex, aliam populi diuidendi rationem tenuit. Nam (vt ait Liuius) censum instituit, rem saluberrimā, tātō futuram imperio, ex quo, belli pacisque

pacisque munia non viritim vt ante, sed pro habitu pecuniarū fierēt. Tum ergo Classes Cēturiāsque & hunc ordinem ex censu descripsit, vel paci decorum, vel bello. Censum autē intelligimus non annuū *Census quid.* esse prouentum, vt ignari quidam putant, sed æstimationem rerum, ac bonorū alicuius, secundū quam tributa soluebantur.

Quinque igitur classes in populo Romano fuerunt, ex censu descriptæ: quarum in singulis censum L. ius ex æris ratione: Dionysius ex drachmis, ac minis supputat: sed tamen nihil inter se discrepant, quem admodum ex Budæo optimo, & doctissimo earum rerum interprete cōstat: qui ad coronatos Gallicos numerum æris, drachmarum, & minarū retulit: vt minæ singulæ,

*Æris
Drach.
marum
& mina
rum ad
corona-
tos re-
latio ex
Budæo.*

6 DE MAGISTR.

decem coronatis: singuli coronati,
decem drachmis valere existiman-
tur. Porro cū drachmæ eiusdem
pōderis cum denariis, decē assibus,
sicut denarij singuli, æquipolleant:
fit vt drachmæ quoque decem assiū
æstimatione cēseātur, & ita diuisio
prædicta denaria, hoc modo fit con-
stituenda, nēpe vt minæ, denos co-
ronatos: coronati, denas drachmas:
drachmæ, denos asses contineant.

*Prima
classis
census
Cēturie
Arma
Tela.*

De populi diuisione in Classes,
sic Liu. lib. i. Ex his (inquit) qui cen-
tum millium æris, aut maiorem cē-
sum habeant, octoginta cōfecit cen-
turias (loquitur autē de Seruio Re-
ge) quadragenas Seniorū, & Iunio-
rum. Prima classis omnes appellati:
seniores ad vrbs custodiam vt præ-
stō essent: iuuenes vt foris bella ge-
rerent. Arma his imperata, galea,
clypeum,

clypeū, ocreæ, lorica: omnia ex ære hæc, vt tegumenta corporis essent. Tela in hostē, hasta & gladius. Additæ sunt classi duæ fabrorum centuriæ: quæ sine armis stipendia facerent. Datum munus vt machinas in bello ferrent.

Secunda classis, intra centum, *Secunda classis censuræ, &c.* usque ad quinque & septuaginta millium cēsum instituta. Ex his senioribus, iunioribūsq; viginti cōscriptæ centuriæ. Arma imperata, scutum pro clypeo, & præter lorica, omnia eadem.

Tertiæ classis, millium quinquaginta censum esse voluit: totidem centuriæ eodēque discrimine ætatis factæ: nec de armis quicquam mutatum: ocreæ tantū ademptæ. *Tertiæ classis census, &c.*

In quarta classe, census, quinque & viginti millium: totidem centuriæ. *Quarta classis census, &c.*

riæ factæ. Arma mutata: nihil præter hastam, & verutum datum.

*Quinta
classis
census
&c.* Quinta classis aucta. Centuriæ triginta factæ: fundas lapidésque missiles, secum hi gerebant. In his Accensi (id est milites, vt Vegetius explicat, ad obsequia deputati) & Cornicines, Tubicinésque, in tres centurias distributi: vndecim millibus. Hæc classis censebatur: inde vna centuria facta est immunis militia. Ita pedestri exercitu ornato & distributo. Equitū ex primoribus ciuitatis duodecim scripsit centurias: sex item alias cēturias tribus ab Romulo institutis sub iisdem quibus inauguratæ fuerāt nominibus fecit. Ad equos emendos dena millia æris ex publico data, id est centum coronati. Viduē etiā attributę, quæ bina millia æris ad alendos equos,

*Census
vidua-
rum.*

quos, penderent.

Hęc populi in classes distribu-
tio sic facta est, vt à pauperibus in-
dites (inquit Liuius) inclinata onera
subesset, & diuitibus honos adde-
retur. Non enim, vt ab Romulo
traditum, cæteri Reges seruauerāt:
viritim suffragium eadem vi, eo-
dēque iure, omnibus datum est:
sed gradus facti: vt neque exclusus
quisquam suffragio videretur, & ta-
men vis omnis penes primos ciui-
tatis esset. Equites enim vocabātur
primi, octoginta inde primæ clas-
sis centuriæ primum peditum voca-
bantur. Ibi si variaret, quod rarò in-
cidebat, vt secundæ classis vocaren-
tur, nec ferè vnquam infra ita de-
scenderēt vt ad infimos peruenirēt.

*Cur in
Classes
& Cen-
turiæ
diuisus
populus*

*In sequenti tabula Classium Censum, &
munia videto.*

Hæ sunt classes in quas populus distributus comitiis centuriatis suffragia ferebat. Et quoniã in mētionem suffragij incidimus non erit absolum hoc loco de variis suffra-

Comitiorum genera. giorum rationibus tractare.

*Curia-
ta.* Est ergo animaduertēdum duo genera fuisse comitiiorum: Curiata & Centuriata: quorum Curiata fuerunt antiquiora. His Romulus vsus est qui voluit Reip. curam per sententias curiarū expediri: vt Pomponius testatur. L. 2. ff. de ori. Eu. Ea dicebantur cūm populus per curias diuisus, viritim suffragia ferebat. Centuriata verò, cūm populus censu, ordinibus, ætatibusque descriptus, adhibebatur in suffragium, ac centuriatum, id est per singulas centurias, calculus vnus pro suffragio habebatur. Hæc duo genera Comitiorum,

tiorum, si pro collegio pontificum haberentur, aut Regis sacrorum, aut flaminum inaugurandorum causa, Calata Comitia appellabantur. Ea *Comitia Calata.* curiata erant, cum populus curiatim calabatur, id est conuocabatur per lictorem. Genturiata verò, cum centuriatim per Cornicinem. Comitiiis etiam calatis sacrorum detestatio, & testamenta fieri solebant: ut constat ex Labeone Iurisconsulto apud Gellium lib. 15. cap. 27. Sunt etiam Comitia, quæ Tributa vo- *Comitia Tributa.* cantur, & hæc à nonnullis confunduntur cum Curiatis, præsertim à Blondo lib. Romæ triumphantis, 3. propterea quòd in huiusmodi comitiis populus suffragia viritim ferebat, sicut in Curiatis illis quorum usus fuit ante tempora Seruij Tullij, qui in minoribus Magistratibus

creādis, comitia curiata retinuit. Maiores autem Centuriatis eligi constituit. Id firmum fuit in Rep. vsque ad P. Volerum Tribu. pleb. qui T. Quintio & App. Clodio, Coss. anno ab exactis Regibus 39. legem tulit vt Plebeij Magistratus tributis comitiis fierent: in quibus nec auspicia seruabantur, nec authoritas patrum requirebatur, sed plebs per 35. tribus distributa, nullo, nec sacro, nec religioso, nec ciuili vinculo astricta, suffragia ferebat. occasio legis huius inuestiendæ, fuit, quod comitia tam Curiata quàm Centuriata, nimium patribus obnoxia viderentur. De huiusmodi Comitiis tributis meminit Gel. lib. 17. Tribuni (inquit) neque aduocāt Patricios, neque ad eos referre de vlla re possunt. ea etiam tum in vrbe, tum in campo

campo haberi, atque vno die perfici solebant: cum Centuriata sæpe, neque vno die perfici possent, neque in vrbe, sed in Campo Martio haberi.

Ab his generibus Comitiorum dictæ sunt leges Centuriatæ & Curiatæ, id est comitiis curiatis & centuriatis constitutæ. Erantque centuriatæ maioris authoritatis quasi plenæ iustisq; comitiis perlatae.

*Leges
Curiatæ
Leges
Centuriatæ.*

Dicuntur enim hæc Comititia magna à Cicerone lib. 3. de Legibus, & Iusta comitia in oratione post reditum in Senatū. Propterea gloriabatur se lege Centuriata reuocatum ab exilio.

*Magna
comitia
Iusta
comitia.*

Quoniam dictum est Comitiis curiatis minores Magistratus creari. Videndum est qui sint Magistratus huiusmodi: Gel. lib. 13. cap. 14. Maio-

b. 11.

14 DE MAGISTR.

res magistratus esse scribit Confules Prætores & Censores, eò quòd auspiciis maioribus fierent: reliquos verò minores: vt Quæstores, A Ediles, Maiora etiam auspicia dici: quia horum magistratuum auspicia magis rata sunt quàm aliorum.

*Cæturia
ra comi
tia non
semper
eadem.*

In Centuriatis ac maioribus Comitibus illud etiam est animaduertendum non eandem rationem ac formam semper fuisse qualem Seruius Tullius rex ab initio constituit. Is enim vt potentiorum ac primorum honores amplificaret in eorū potestate comitia posuit & cum omnino essent 193. cæturiæ authore Dionysio & prima Classis (cuius primæ partes in suffragiis erant) 98. centurias haberet. Secunda classis 20. fiebat vt harum duarum classium suffragia si consentiret vt ferè contingebat

tingebat reliquas superaret neque
 vnquam suffragia ad minimam ple-
 bem peruenirent. Cæterum vt or-
 dinū concordia seruaretur aliquan-
 tō post huiusmodi comitia sic ha-
 beri consueuere. Primum omnium *Cæturia*
 ex omni numero Centuriarū: quæ *præroga*
 dam sortito cōstituebatur, *tiua.*
 prærogatiua: quæ prima in suffragiū
 mitteretur. Deinde primæ classis
 Centuriæ vocabantur. Post secun-
 de. Prima igitur Classis prima roga-
 batur. Sed Prærogatiuæ Centuriæ
 sortito ducebantur: id quod intelli-
 gi potest ex Liuiο lib. 9. his verbis,
 Nemini dubium quin Q. Fabius om-
 nium cōsensu destina-retur eūm-
 que & Prærogatiuæ & primo voca-
 tæ omnes centuriæ Cōsulem cum
 L. Volcatio dicebant. Propterea A-
 sconius in Verrinā Secundā Cicero-
 b. iij.

*Præro
gatiua
tribus.*

nis ait Prærogatiuas tribus esse quæ primæ suffragia ferrent ante iure vocatas. Mos enim fuerat (inquit) quo facilius in comitiis concordia seruaretur bina comitia de iisdem candidatis fieri quorum Tribus primæ prærogatiuæ ædicebantur. Secundæ iure vocatæ quo in loco Tribus pro Centuriis Asconius usurpauit. Atque hæcenus de comitiis.

*Proleta
rii qui.*

Qui minoris census erant quàm in classibus descripti fuerat: hi Proletarij & capite censi dicti sunt; de quibus Gellius lib. 16. cap. 10. Qui in plebe Romana (inquit) eris tenuissimi pauperissimi que erant neque amplius quàm mille quingentum æris in censum deferrebant Proletarij appellati sunt: qui verò nullo vel perquam paruo ære censebantur, vocabantur Capite censi. Extremus au-

*Capite
censi qui.*

tem

tem cēsus capite censorum fuit 375.
 æris. Id genus autē homines, id est
 Protelarij & capite censi nunquam
 milites scribebātur nisi in tumultu
 aliquo maximo quòd familia his
 aut tenuis, aut nulla esset. Nam res
 & pecunia videbantur esse apud
 Remp. vice familiaris obsidis ac pi-
 gnoris cuiusdam: atque in ea fides
 quædam amoris erga patriam & fir-
 mamentum erat. Proletariorum ta-
 men ordo honestior aliquanto &
 re & nomine quàm capite censorū
 fuit. Nam asperis Reip. temporibus
 cū iuventutis inopia esset, in mi-
 litiā tumultuariam legebantur, ar-
 mæque his sumptu publico præbe-
 bantur. Hi non à capitis censione,
 sed à numero officioque prolis æ-
 dende appellati sunt: quòd quum
 Remp. minus iuuare possent re fa-

*Proleta-
rii unde
dicti.*

miliari sobolis tamen gignēdæ copia ciuitati adessent. Cæterum capite censos, primus Caius Marius bello Cimbrico difficillimis reip. tēporibus, vel vt placet Sallustio, bel. Iugurt. scripsisse milites traditur: cū id ante factū nulla extet memoria.

*Ciues
Romani
qui.*

Nunc videndū qui Ciues Romani dici possint & quæ sint ciuiū Romanorū iura. Ciuis Romani nomē sic latè patet vt in eo municipum ac coloniarum conditionē positam intelligamus. Ciues enim Romanos appellamus eos qui iura eadem, honoresque ac immunitates cū Romanis habēt licet alio atque alio modo id contingat. Propterea prius declarare cōmodū fuerit quæ sint Romanorū ciuium iura quā de coloniis ac municipibus aliquid dicatur.

*Quæ sunt
iura Ciuium.*

Sunt ergo ciuium Romanorū iura hu-

ra huiusmodi. Magistratus cum ceteris ciuibus creare. Leges ferre. Iudicia facere. In censū deferri. Romę si libitū sit habitare. Hæreditates & legata capere. Iure gentilitatis, agnationis, adoptionis, togæ ferēdæ, viri. In legionibus Romanis militare. Denique quicquid in gratiam & fauorem pop. Ro. factum sit eo posse frui veluti beneficio legis Valeriæ, legis Porciæ, legis Sempronix, legis Iuliæ, & similium. Lex enim Valeria vetabat ne quis qui prouocasset virgis caderetur, aut securi percuteretur. Lex Portia poenā indixit, si quis verberasset, necassetve ciuem Romanum. Cic. pro Rabir. Lex (inquit) Portia virgas ab omniū ciuiū Rom. corpore amouit. Portia lex libertatē Ciuiū lictori eripuit. Lex Sēproniane de capite ciuium Rom.

Leges

in fauorem ciuiū Ro-

manorū

constituta.

Lex Va-

leria.

Lex

Portia.

Lex Sē-

provia.

iniussu populi iudicaretur: qui iudicasset ut in eum populi animaduersione esset. His autem legibus, exiliū, damnatis permissum est: ut Cicero testatur pro A. Cecinna. Exilium (inquit) non supplicium est, sed per fugiū & portus supplicij. Nam qui volunt poenam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eò solum verunt, hoc est sedem, ac locum mutant.

Lex Iuliana.

His addita est postea lex Iulia quæ iubebat eum qui cum imperium, potestatemve haberet, ciuem Romanū aduersus prouocationem necauerit, verberauerit, iusseritve quid fieri, aut quid in collum iniicerit ut torqueatur, eum legis Iuliæ de vi, poena teneri. Lata est à Iulio Cæsare hæc lex, quæ relata est in librum ff. sub tit. ad legem Iuliam, de vi publica. Quicūque ergo vel nati

Ciues

Ciues erant, vel ius ciuitatis nacti
quoquo modo fuissent, hi talibus
honoribus, beneficiis, ac iure potie-
bantur.

Est & aliud ius quod appellatur
ius Latij, differtque à iure Ciuitatis, ^{1185 La-}
& originem habet ex foedere, ceu ex ¹¹⁸⁶
societate quam cum Priscis Latinis,
Romani pepigere. Pace enim cum
victis fecerunt iis conditionibus: vt
posthac Latini suis legibus & suo iu-
re viuerent: milites in bello darent:
hostesque cōmunes cum Romanis
haberēt in bellis & expeditionibus
tertiam prædæ partem acciperent: i-
psique socij & amici pop. Rom. di-
cerentur. Fuit autem conditio Lati-
norum hoc deterior, quod omnes
illorum res pace belloque ex nutu
atque arbitrio Romanorum pende-
bant. Nam licet essent liberi nihil

tamen publicè decernebant sine assensu pop. Ro. & militibus Latinis quoties in expeditionem ibāt, præfectus non ex Latinis sed ex Romanis dabatur. & cum suo sanguine ac Marte regna prouinciâsque acquirerent nihil tamen præter tertiam prædæ partē conſequebantur. Conati sunt sæpe partim precibus partim minis conditionē suam meliorem reddere: postulantes ius ciuitatis, & vt alter Consulū ex Latinis crearetur, sed id tentatū est frustra. concessum tamen vt qui ex Latinis stirpem in vrbe relinquerent: ciues Romani fierent. Ius Latij id est quo Latini nominis, & socij utebātur postea datum est multis prouinciarum ciuitatibus. Plinius testatur Vespasianum vniuersæ Hispaniæ ius Latij dedisse. Suetonius scribit Augustum

stum Cæsarem plerâsq̃ue ciuitates
benè meritas de republ. Latinitate
ac ciuitate donasse. Ante Augu-
stum C. Iulius Cæsar, authore Ap-
piano, ciuitatem vniuerso Latio de-
dit. Ex his quæ iam dicta sunt sa-
tis constat qui ciues appellari pos-
sint, & quæ sint ciuitatis iura. Nunc
quomodo differant à Colonis &
municipibus videndum.

Gellius libro decimosexto capi-
te decimotertio ait, Colonias esse
quasi paruas effigies & simulachra
quædam pop. Rom. Nam colonix
sunt vrbes minores ex ciuitate pro-
pagatæ, habêtes iura, atque instituta
omnia po. Ro. cuius erant arbitrio,
quæ conditio cū sit magis obnoxia
& minus libera quàm municipiū ta-
mē potior ac præstabiliior existima-
tur propter amplitudinē maiesta-

*Colonia
Ro. quæ
sint &
quomo-
do cōsti-
tuta.*

témque pop. Rom. Sic autem constituebantur coloniæ. Cùm in vrbe plerique ex nouis veteribûsque incolis inopia premeretur: Triumviri creabantur à Senatu qui primum loca quædam explorarent in quibus propugnaculum constituere Reip. expediret. Deinde edicta promulgabant vt ab iis nomina daretur qui in nouam Coloniam deduci vellent, id est in locû vbi propugnaculum constituendum erat habitâdi gratia. Sic vrbs Pauperum multitudine exonerabatur, & pauperes rei familiaris pondere grauari læuabatur. Accedebât enim ad nouas diuitias, accipiebâtque gratis bina, ternæve atq; & septena, plus minus agri iugera. Sic ergo Romani suas colonias constituebant, quas habuere plurimas, & in varia loca deductas

deductas vt essent ceu propugna-
 cula imperij & reip. Romanę quasi
 effigies & simulachra vt diximus.
 Sed hæ colonix duplicis generis *Duo ge-
 nera Co-
 loniarū.*
 fuerunt propter iuris diuersitatem.
 Quædam enim Romanę Colonix,
 quædam Latinæ dictæ sunt. Roma-
 næ ciuium Romanorum erāt qui-
 bus ius Ciuitatis non minus atque
 iis qui intra urbem habitarent inte-
 grum erat. Latinæ licet ex Romanis
 constitueretur, non tamen iure ci-
 uium sed sociorum, id est Latinorū
 utebantur. Nam iure Romano sic
 comparatum erat, vt si ciues Roma-
 ni in Latinam coloniam nomina
 dedissent vel sua voluntate, vel me-
 tu mulctæ, ipsi Latini iuris fierent:
 ciuitatēque amitterent. id Cicero
 testatur pro domo sua ad Pontifi-
 ces & pro Cecinna. Quòd si Latini

in Romanam coloniam essent profecti non tamen fiebant ciues, sed Latini iuris erant, vt Liuius scribit de Ferentibus. *Lex Iulia* Latinis omnibus (id est sociis qui in Latio erant.) ciuitas est data, & plerique Itali coeperunt vti ciuitatis iure, à quo tamen exclusæ sunt. Transpadanæ Colonia (id est quæ vltra Padum in agro Gallico fuerant constitutæ, veluti Ariminum & similes.) Sed post, Cn. Pompeius ius idẽ iis dedit quod Latinis (id est vt Asconius scribit) vt ciuitatem, gratia petendi Magistratus, adipiscerentur, & reliquo iure ciuium vti possent. Erant & aliæ Latinæ Coloniae per Gallias Hispaniasque multæ, & in multis Romani imperij partibus, quæ ciuitatem non habebant. Plutarchus in vita Gracchorum testatur

tur Gracchum legē tulisse de Coloniis deducendis. Ante id tēpus nulla Colonia extra Italiā pēducta fuerat. Sed tum primū in varias orbis partes cōperunt deduci. Idem etiam Appianus scripsit. Et hæc de Coloniis hætenus.

Municipes autem, vt Gellius *Municipes qui.* scribit, sunt ciues è Municipiis suo iure, ac legibus vtentes; muneris tantum honorarij cum pop. Rom. participes: à quo munere capeffendo, appellati vidētur. Nullis aliis necessitatē neque vlla Po. lege astricti: hi non in ciuitate nati, vt Coloniae, sed extrinsecus in ciuitatē veniunt. Nō sunt ergo Municipes nati ciues, sed, vt Festus inquit cū venissent Romā admissi sunt à ciuibus vt omnīū rerū participes fierēt ad munus fungendum vnā cum ciuibus, præ-

ter quàm de suffragio ferendo, aut magistratu capiendo. Huiusmodi fuerunt Arpinates, Pisani, Nolani, Cerites & plurimę alię vrbes Italię: Sic Festus. Philippus Melächon in

*Muni-
cipia
quid.*

Orationem Ciceronis pro Cælio municipia inquit erant vrbes Italię quibus beneficij loco cōcessum est à Po. ius militandi vt enim erant honestissimi quique ita armata à Po p. merebātur & à cæteris oneribus liberi erāt. Sic dicti sunt quod eadem munera cum Po. susciperent à vectigalibus & reliquis oneribus liberi. Plerique verò ciues possessiones suas in municipiis habebant veluti

*Municipia
et
municipi-
pes quo
modo
differāt*

Cælius. Verba Gell. & Meläch. do cent discrimen inter municipes esse, & municipia, municipēsque à municipiis ortos, in ciuitatem venisse. Iam de pop. Rom. generatim dictum

dictum est ac de illis ordinibus variisque distributionibus. Superest ut ad singulos Magistratus transeamus.

De Regno & Regia potestate.

CAP. II.

Regia potestas prima omnium & antiquissima in vrbe fuit, si- *Regia potestas in vrbe*
quidem Romulus urbis parēs, *prima.*
& cōditor primus hanc tenuit: populumque non pro animi sui libidine atque arbitrio, sed cōsilio prudentissimorum hominum, quos ad hoc opus adhibuit, gubernauit. Hi fuerunt Senatores, de quibus alio loco nobis dicendum. Romulus ergo ut regiæ maiestatis honos haberetur, splendidior corporis cultu, atque aliis quibusdam insignibus, *Regia maiestatis insignia.* augustiorem se populo red-